

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 233/2019-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Adrianou Ručkayovou, Inovecká 8, Nové Mesto nad Váhom, ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd príkazom Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sp. zn. Pv 217/19/3304 zo 6. mája 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2019 elektronickou formou a 3. júla 2019 písomnou formou (osobne) doručená ústavná sťažnosť

[REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazom Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. Pv 217/19/3304 zo 6. mája 2019 (ďalej aj „napadnutý príkaz okresnej prokuratúry“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nové Mesto nad Váhom, odboru kriminálnej polície, oddelenia vyšetrovania v konaní vedenom pod ČVS: OR-150/VYS-NM-2019 pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona.

3. Uznesením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 11 Tp 16/2019-18 z 3. apríla 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) bol sťažovateľ v tejto trestnej veci vzatý do väzby podľa § 87 ods. 2, § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku so zaradením na výkon väzby do Ústavu na výkon väzby Ilava. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť v zákonnej lehote. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23 Tpo 30/2019-36 zo 16. apríla 2019 bol podľa § 194 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného poriadku zrušený výrok uznesenia okresného súdu týkajúci sa výkonu väzby a väzba sťažovateľa sa bude podľa § 3 ods. 2 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) vykonávať v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Trenčín, pretože to vyžaduje zdravotný stav sťažovateľa a je to potrebné na účely trestného konania.

4. Uznesením okresnej prokuratúry č. k. Pv 217/19/3304-32 zo 6. mája 2019 (ďalej len „uznesenie okresnej prokuratúry“) bolo zastavené trestné stíhanie sťažovateľa

podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, pretože sťažovateľ nebol v čase činu pre nepríčetnosť trestne stíhaný. Zároveň bol okresnou prokuratúrou vydaný príkaz č. k. Pv 217/19/3304-38 zo 6. mája 2019, ktorým bol sťažovateľ prepustený ihneď z väzby podľa § 79 ods. 1 a 4 Trestného poriadku s tým, že bude súčasne bezodkladne dodaný do [REDACTED] (ďalej len „psychiatrická nemocnica“). Proti uzneseniu okresnej prokuratúry podal sťažovateľ sťažnosť v zákonnej lehote. Uznesením Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 KPt 412/19/3300-20 z 31. mája 2019 bolo podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušené uznesenie okresnej prokuratúry a uložená povinnosť vo veci znova konať a rozhodnúť.

5. Sťažovateľ namieta predčasnosť vydania napadnutého príkazu okresnej prokuratúry, keďže okresná prokuratúra nepočkala, či uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudne právoplatnosť. Keďže na základe sťažnosti sťažovateľa bolo toto uznesenie zrušené krajskou prokuratúrou, doteraz nedošlo k zastaveniu trestného stíhania, a preto neodpadla podmienka väzby. Sťažovateľ považuje preto napadnutý príkaz okresnej prokuratúry za arbitrárny, keďže neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Sťažovateľ tiež namieta, že napadnutý príkaz okresnej prokuratúry mu bol doručený na vlastnú žiadosť až 24. mája 2019.

6. Sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti uviedol, že „... vzhľadom na to, že sťažovateľ bol obmedzený na osobnej slobode - bol vo väzbe, a prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sťažovateľa z väzby, aj keď nesprávnym procesným postupom, prepustila, nemohlo dôjsť do zásahu do sťažovateľových základných práv a slobôd garantovaných mu ústavou a Európskym dohovorom a ľudských právach, keďže v dôsledku nesprávneho procesného postupu už sťažovateľ naďalej nie je vo väzbe, a teda obmedzený na osobnej slobode.“.

7. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že „predmetným príkazom prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sťažovateľa nielen prepustila z väzby, ale prikázala aj jeho bezodkladné dodanie do Psychiatrickej nemocnice [REDACTED]. Urobila tak bez akéhokoľvek lekárskeho posudku o vhodnosti umiestnenia sťažovateľa do zariadenia

ústavnej starostlivosti, ba dokonca bez riadneho odôvodnenia takéhoto postupu... Sme toho názoru, že prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom prikázala dodanie sťažovateľa do Psychiatrickej nemocnice [REDAKOVANÉ], len z toho dôvodu, že mala zo znaleckého posudku, vypracovaného v prípravnom konaní za účelom zistenia sťažovateľovej príčetnosti v čase spáchania skutku, vedomosť o tom, že sťažovateľ trpí paranoidnou schizofréniou. To, či je sťažovateľ nebezpečný pre seba alebo pre spoločnosť preukázané do dnešného dňa nie je, zároveň nebol sťažovateľ právoplatne odsúdený za spáchanie trestného činu, na základe ktorého voči nemu bolo začaté trestné stíhanie, a teda nie je preukázané, že trestný čin sa stal a že sa ho dopustil sťažovateľ... “.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zároveň opisuje eventuálne prípady umiestnenia fyzickej osoby do ústavnej zdravotnej starostlivosti, ktoré ale v prípade sťažovateľa nemali nastať (na základe ustanovení Trestného poriadku výhradne rozhodnutím súdu v konaní o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení podľa § 252 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov, na základe postupu podľa § 8 ods. 2 zákona o výkone väzby a na základe súhlasu fyzickej osoby s jej umiestnením do ústavu).

9. V prípade súhlasu fyzickej osoby s jej umiestnením do ústavu sťažovateľ konkrétne uvádza, že „... nevie o tom, že by dával informovaný súhlas s jeho umiestnením v ústavnom zdravotníckom zariadení, pričom ani Okresná prokuratúra Nové Mesto nad Váhom nám doposiaľ ako obhajcovi sťažovateľa nepreukázala, že by sťažovateľ takýto informovaný súhlas dal. Pre úplnosť poukazujeme taktiež na to, že prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom zastavila trestné stíhanie sťažovateľa z dôvodu, že mala za preukázané, že sťažovateľ bol v čase spáchania skutku nepričetný, pričom u sťažovateľa toto obdobie malo trvať od bližšie neurčeného času mesiaca máj 2018 do 30.03.2019. Čiže sťažovateľ mal byť podľa presvedčenia prokurátorky nepričetný vyše jedného roka. Nemožno preto predpokladať, že by bolo možné v prípade, ak by sťažovateľ súhlas s umiestnením do ústavnej zdravotníckej starostlivosti poskytol, tento poskytol vedome a vážne, pričom by si bol vedomý všetkých dôsledkov plynúcich pre neho z poskytnutia takéhoto súhlasu. Prinajmenšom nemožno očakávať, že by prokurátorka bola

vnútorne presvedčená o tom, že sťažovateľ si je vedomý všetkých dôsledkov pre neho vyplývajúcich z takéhoto súhlasu.“.

10. Podľa sťažovateľa „vydaním príkazu na prepustenie sťažovateľa z väzby a bezodkladné dodanie do Psychiatrickej nemocnice [REDAKOVANÉ], sp. zn. Pv 217/19/3304 zo dňa 06.05.2019 Okresná prokuratúra Nové Mesto nad Váhom, resp. prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom zasiahla do sťažovateľovho základného práva na osobnú slobodu zaručeného mu čl. 17 ústavy a čl. 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach, keďže týmto príkazom bol sťažovateľ obmedzený na osobnej slobode a umiestnený do Psychiatrickej nemocnice [REDAKOVANÉ], pričom sa tak nestalo postupom a z dôvodov na základe zákona. Poukazujeme na to, že predmetný príkaz prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom nemá odôvodnenie na bezodkladné dodanie sťažovateľa do Psychiatrickej nemocnice [REDAKOVANÉ]. Nie je preto možné zistiť z akých dôvodov bol sťažovateľ umiestnený do ústavnej zdravotníckej starostlivosti.“.

11. Sťažovateľ preto navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach bolo príkazom prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 217/19/3304 zo dňa 06.05.2019 porušené.

2. Zrušuje sa príkaz prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 217/19/3304 zo dňa 06.05.2019.

3. Zakazuje sa ďalšie pokračovanie v porušovaní sťažovateľovho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv.

4. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur.

5. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.“

12. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 233/2019-26 z 5. septembra 2019 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresnú prokuratúru, aby sa

vyjadrila k prijatej ústavnej sťažnosti a zároveň oznámila ústavnému súdu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

13. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) sa na základe výzvy ústavného súdu namiesto okresnej prokuratúry vyjadrila k ústavnej sťažnosti prípisom č. k. 2 GÚp 129/19/1000-3 z 28. októbra 2019.

14. Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v prípade materiálnych podmienok prepustenia sťažovateľa uviedol, že *„sťažovateľ sa mylí, ak sa domnieva, že k prepusteniu z väzby obvineného na slobodu v trestnom konaní môže dôjsť výlučne len za predpokladu, že osoba stratí svoje postavenie obvineného. Ak by tomu tak bolo, potom by prepustenie obvineného z väzby na slobodu nebolo možné kedykoľvek v priebehu jeho trestného stíhania, ale až po jeho právoplatnom skončení.*

Naopak, väzba v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas (§ 76 Trestného poriadku)...

Znamená to, že aj v danom prípade sa nemôže prepustenie sťažovateľa z väzby odvíjať od právoplatného zastavenia jeho, ale od skutočnosti, že objektívne zanikli dôvody väzby. V danej veci tomu tak bolo. Sťažovateľ podľa záverov znaleckého posudku trpí duševným ochorením, vplyvom ktorého nie je schopný chápať zmysel a význam trestného konania, avšak pre spoločnosť je nebezpečný a je potrebné mu uložiť ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou, aby mu mohla byť poskytnutá adekvátne psychiatrická liečba.

Záveru znaleckého dokazovania boli tou závažnou skutočnosťou, ktoré bránili v ďalšom obmedzovaní osobnej slobody sťažovateľa prostredníctvom inštitútu väzby. Lekárska starostlivosť a jej terapeutické pôsobenie na osobu, u ktorej bola indikovaná duševná choroba, má vždy prednosť pred jej uväznením...

Tento skutkový stav plne rešpektovala prokurátorka okresnej prokuratúry, ktorá príkazom rozhodla o prepustení sťažovateľa na slobodu. Zároveň prokurátorka okresnej

prokuratúry postupovala v súlade s pokynom všeobecnej povahy generálnej prokuratúry zo 7. augusta 2014 č. k. III Spr 115/14/1000-1, ktorým bol upravený postup prokurátorov pri navrhovaní ochranného liečenia nepríčetnému obvinenému, ktorého pobyt na slobode je nebezpečný (príloha č. 4)...“.

15. Generálny prokurátor k formálnym podmienkam prepustenia sťažovateľa uviedol, že *«prokurátorka okresnej prokuratúry v súlade s ustanovením § 162 ods. 2 Trestného poriadku správne rozhodla o prepustení z väzby formou príkazu. Tento príkaz musí byť vždy písomný a musí byť primerane odôvodnený (§ 79 ods. 5 Trestného poriadku).*

Z ustanovenia § 79 ods. 5 Trestného poriadku vyplýva, že zákonodarca expressis verbis ustanovil formu rozhodnutia pre prípad, ak prokurátor rozhoduje o prepustení obvineného z väzby na slobodu... Táto odlišná forma, konkrétne príkaz, je namieste spravidla tam, kde ide o zásahy do základných práv a slobôd, pričom je tak nutné urobiť bez zbytočného odkladu, lebo inak by bol ohrozený účel trestného konania. Z tohto dôvodu zákon, okrem osobitných podmienok pre ich vydanie, tiež stanovuje obsahové náležitosti, okruh osôb, ktorým sa oznamuje, prípadne ich písomnú formu. Zároveň sa u nich vyžaduje vznik vykonateľnosti ihneď po ich vydaní. Vydávané sú bez vypočutia strán a ich vlastný výkon vyžaduje ďalšie stanovené pravidlá.

... príkaz ako forma rozhodnutia slúži pre účely trestného stíhania, ak treba zaistiť osobu, vec alebo informáciu. Gramaticko-logickou interpretáciou obsahov citovaných príkazov možno dospieť k právnomu záveru, že príkazom sa výslovne prikazuje/nariaďuje vykonanie určitého úkonu pri riešení akútnych procesných situácií.

... Ak ide o príkaz na prepustenie obvineného z väzby na slobodu, Trestný poriadok ukladá o ňom vyrozumieť len ústav na výkon väzby [§ 75 ods. 1, písm. d) Trestného poriadku] a nekonkretizuje ďalší okruh osôb, ktorým by mal byť príkaz na prepustenie z väzby na slobodu doručený. Vzhľadom na absenciu zákonného imperatívu doručiť príkaz o prepustení obvineného z väzby na slobodu samotnému obvinenému alebo jeho obhajcovi, je na úvahe konajúceho orgánu, či ho obvinenému a jeho obhajcovi doručí. V tejto súvislosti si treba uvedomiť, že obvinený ako objekt vykonateľnosti príkazu je ako prvý „informovaný“ o svojom prepustení na slobodu, ktorým bol ukončený zásah štátu do jeho osobnej slobody.

Vzhľadom na účel príkazu o prepustení obvineného na slobodu postačuje ho odôvodniť len primerane. Na rozdiel od príkazov vydaných v trestnom konaní, pre ktoré zákonodarca nepredpisuje žiadne odôvodnenie alebo naopak „plné“ odôvodnenie, v tomto prípade postačí stručne odôvodniť základné predpoklady pre vydanie príkazu.

... Nadštandardné doručenie príkazu aj sťažovateľovi a jeho obhajkyňi, navyše, s nesprávnym poučením, podľa názoru generálnej prokuratúry nemôže predstavovať zásah do jeho základných práv a slobôd garantovaných ústavou.».

16. Generálny prokurátor k prijatiu sťažovateľa do ústavnej starostlivosti uviedol, že «vzhľadom na platnú právnu úpravu orgány prokuratúry nedisponujú oprávnením, ktorým by mohli uložiť zdravotníckemu zariadeniu prijatie akejkoľvek osoby do ústavnej starostlivosti. Nakoniec ani Trestný poriadok nepozná príkaz na umiestnenie obvineného v zdravotníckom zariadení.

Ani v prípade sťažovateľa k tomu nedošlo.

Je síce pravdou, že vo výroku napadnutého príkazu prokurátorka okresnej prokuratúry konštatovala, že sťažovateľ bude „súčasne bezodkladne dodaný do Psychiatrickej nemocnice Veľké Zálužie“, avšak táto skutočnosť nebola skutočným podkladom pre jeho prijatie do ústavnej starostlivosti.

Príkaz na prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu ani nebol doručený Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie, ale bol doručený okrem sťažovateľa a jeho obhajkyne len Nemocnici pre obvinených a odsúdených Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trenčín, v ktorom bol sťažovateľ počas výkonu väzby hospitalizovaný. Nevyhnutnosť hospitalizácie sťažovateľa bola teda indikovaná už v čase výkonu väzby a pretrvávala i po jeho prepustení z väzby na slobodu.

... Pre úplnosť treba dodať, že k bezprostrednému prijatiu sťažovateľa do ústavnej starostlivosti po jeho prepustení z väzby by došlo aj v prípade, ak by prokurátorka okresnej prokuratúry nadbytočne neuviedla vo výroku príkazu slová „s tým, že bude súčasne bezodkladne dodaný do Psychiatrickej nemocnice Veľké Zálužie...“... Povinnosť prokurátora prostredníctvom policajta urobiť opatrenia k okamžitej hospitalizácii nepričítanej osoby, ktorej pobyt na slobode je nebezpečný, vyplýva aj z vyššie uvedeného pokynu všeobecnej povahy generálnej prokuratúry. Iný postup by znamenal rezignáciu

prokurátora na plnenie jeho úloh a v konečnom dôsledku podporoval vznik nebezpečenstva pohybu nepričiteľného a potencionálneho páchatel'a v spoločnosti, a to až do doby právoplatného rozhodnutia súdu o uložení ochranného liečenia ústavnou formou.».

17. Po doručení vyjadrenia generálneho prokurátora ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie generálneho prokurátora z 28. októbra 2019 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

18. Právna zástupkyňa sťažovateľa nereagovala na vyjadrenie generálneho prokurátora.

19. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiska v judikatúre ústavného súdu

20. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

21. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru (vo všeobecnosti); z obsahu ústavnej sťažnosti ale vyplýva, že sťažovateľ konkrétne namieta porušenie práva na osobnú slobodu.

23. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

24. Podľa čl. 17 ods. 6 ústavy zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu. Takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní.

25. Podľa čl. 5 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

26. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavnej sťažnosti sa nevyhovie vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

27. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k orgánom verejnej

moci nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej moci vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti orgánov verejnej moci môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

28. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 177/03). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli orgán verejnej moci k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.A K prepusteniu sťažovateľa z väzby

29. Podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.

30. Podľa § 79 ods. 1 Trestného poriadku ak pominie dôvod väzby, dôvod na jej ďalšie trvanie alebo uplynutie lehota uvedená v § 76 ods. 6 alebo 7 alebo § 78, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu. V prípravnom konaní o tom rozhodne prokurátor.

31. Podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak obvinený nebol v čase činu pre nepríčetnosť trestne zodpovedný.

32. Podľa § 162 ods. 2 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní rozhodujú, ak zákon neustanovuje niečo iné alebo ak rozhodnutie nemá technicko-organizačnú alebo operatívnu povahu, uznesením. Príkazom rozhodujú, kde to zákon výslovne ustanovuje.

33. Podľa § 79 ods. 4 Trestného poriadku ak prokurátor súhlasí s prepustením obvineného na slobodu, môže v konaní pred súdom obvineného z väzby prepustiť predseda senátu príkazom, ktorý musí byť vydaný písomne a musí byť primerane odôvodnený; rovnako rozhodne aj prokurátor, ak postupuje podľa druhej vety odseku 1.

34. K námietkam sťažovateľa uvedeným v bode 5 ústavný súd uvádza, že sa v celom rozsahu stotožňuje s vyjadrením generálneho prokurátora vo veci splnenia materiálnych a formálnych podmienok prepustenia sťažovateľa z väzby (body 14 a 15). Rozhodnutie okresnej prokuratúry o prepustení z väzby bolo v prospech sťažovateľa, a preto týmto nemohlo byť porušené jeho právo na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ústavy a čl. 5

dohovoru. Zároveň ani nie je z ústavnej sťažnosti zrejmé, či sťažovateľ vôbec namieta svoje prepustenie z väzby vzhľadom na jeho konštatovanie uvedené v bode 6. Z uvedených dôvodov ústavný súd prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel.

IV.B K dodaniu sťažovateľa do ústavnej starostlivosti

35. Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej spôsobilosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 576/2004 Z. z.“) ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti (ďalej len „poskytnúť poučenie“), ak tento zákon neustanovuje inak (§ 6a, § 44 ods. 6, § 44b ods. 2), osobu, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo aj inú osobu, ktorú si táto osoba určila.

36. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 576/2004 Z. z. ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný poskytnúť poučenie zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas a primerane rozumovej aj vôľovej vyspelosti a zdravotnému stavu osoby, ktorú má poučiť. Ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný zaznamenať v príslušnom elektronickom zdravotnom zázname v elektronickej zdravotnej knižke informáciu o tom, či

- a) bolo osobe poskytnuté poučenie,
- b) osoba odmietla poučenie,
- c) osoba udelila informovaný súhlas,
- d) odmietla udeliť informovaný súhlas alebo e) osoba informovaný súhlas odvolala.

37. Podľa § 6 ods. 4 zákona č. 576/2004 Z. z. informovaný súhlas je preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo poučenie podľa tohto zákona. Informovaný súhlas je aj taký preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo odmietnutie poučenia, ak v tomto zákone nie je ustanovené inak (§ 6b, § 27 ods. 1, § 40 ods. 2).

38. Podľa § 6 ods. 6 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z. informovaný súhlas dáva, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 6a), osoba, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť.

39. Podľa § 6 ods. 8 zákona č. 576/2004 Z. z. každý, kto má právo dať informovaný súhlas, má aj právo informovaný súhlas kedykoľvek slobodne odvolať.

40. Ústavný súd vlastným šetrením zistil, že 6. mája 2019 sťažovateľ poskytol informovaný súhlas s liečbou v psychiatrickej nemocnici. Zároveň z vyšetrovacieho spisu, ktorý bol ústavným súdom vyžiadaný, vyplýva, že sťažovateľ mal už počas prípravného konania záujem absolvovať ďalšie liečenie, a to prípadne aj formou hospitalizácie v zdravotníckom zariadení.

41. Námietka sťažovateľa, že napadnutý príkaz okresnej prokuratúry nebol odôvodnený v časti dodania do psychiatrickej nemocnice, nemá žiadny dopad na jeho situáciu. Ústavný súd pripúšťa, že ide o formálny nedostatok, ktorý ale nič nemení na správnosti postupu okresnej prokuratúry, ktorá sa riadila pokynom generálnej prokuratúry č. k. III Spr 115/14/1000-1 zo 7. augusta 2014 (ďalej len „pokyn generálnej prokuratúry“). Týmto pokynom bol upravený postup prokurátorov pri navrhovaní ochranného liečenia páchatel'ovi, ktorého pobyt na slobode je nebezpečný a spáchal čin inak trestný alebo trestný čin pod vplyvom duševnej poruchy.

42. Podľa pokynu generálnej prokuratúry ak vyhodnotením znaleckého dokazovania a ostatných dôkazov vykonaných v prípravnom konaní prokurátor dospeje k záveru, že pobyt obvineného na slobode je nebezpečný a je mu potrebné uložiť ochranné liečenie ústavnou formou, s rozhodnutím (príkazom) o prepustení obvineného z väzby na slobodu zabezpečí, spravidla prostredníctvom policajta jeho bezodkladné predvedenie do ústavu zdravotníckej starostlivosti s cieľom jeho eventuálnej hospitalizácie až do rozhodnutia súdu o ochrannom liečení. Postupuje pritom podľa osobitných predpisov (zákon č. 576/2004 Z. z., pozn.).

Po právoplatnosti rozhodnutia o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku prokurátor navrhne podľa § 236 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku vecne a miestne príslušnému súdu, aby bolo páchatel'ovi činu inak trestného uložené ochranné liečenie. Takýto postup je potrebný i vtedy, ak je páchatel' dočasne hospitalizovaný v ústave z jeho vlastnej vôle alebo z dôvodov nesúvisiacich s jeho trestným stíhaním, pretože ukončenie dobrovoľnej hospitalizácie môže nastať skôr ako ukončenie súdom uloženej ochrannej liečby ako následku spáchania činu inak trestného.

43. Uznesením okresnej prokuratúry č. k. Pv 217/19/3304-62 z 9. augusta 2019 bolo opätovne zastavené trestné stíhanie sťažovateľa podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, pretože sťažovateľ nebol v čase činu pre nepříčetnosť trestne stíhaný. Proti tomuto uzneseniu okresnej prokuratúry podal sťažovateľ sťažnosť v zákonnej lehote, ktorá bola uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 412/19/3300-30 z 28. augusta 2019 zamietnutá ako nedôvodná podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Skutočnosť, či v zmysle pokynu generálnej prokuratúry okresná prokuratúra podala návrh na uloženie ochranného liečenia sťažovateľovi po právoplatnosti uznesenia o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, ústavný súd nezisťoval, pretože táto otázka nie je predmetom prieskumu v tomto konaní pred ústavným súdom.

44. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že sťažovateľ môže informovaný súhlas kedykoľvek odvolať sám, čím by ukončil zásah do svojej osobnej slobody.

45. Právna zástupkyňa sťažovateľa tiež v ústavnej sťažnosti spochybňovala skutočnosť, či si sťažovateľ vzhľadom na svoju duševnú chorobu bol vedomý všetkých dôsledkov vyplývajúcich z udelenia informovaného súhlasu. V tejto súvislosti však ústavný súd konštatuje, že nie je skutkovým súdom a ani v rámci prieskumu ústavnej sťažnosti nie je jeho úlohou posudzovať, či sťažovateľ bol spôsobilý udeliť právne relevantný informovaný súhlas.

46. Z už uvedených dôvodov teda nedošlo opísaným formálnym pochybením v napadnutom príkaze okresnej prokuratúry k zásahu do ústavného práva sťažovateľa

na osobnú slobodu, pretože proti sťažovateľovi neboli použité prostriedky mocenského donútenia, keďže sťažovateľ dobrovoľne súhlasil so svojou hospitalizáciou v psychiatrickej nemocnici. Ústavný súd preto prijatej ústavnej sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel.

V.

47. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

48. Keďže ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo vyhovené, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu